

เศรษฐกิจโลกยุคใหม่: บทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองในการกำหนดอนาคต The New Global Economy: The Role of Trade and Political Leaders in Shaping the Future

ณรงค์ ดุษฎี*

Narong dutsadi*

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

Faculty of Liberal Arts, Krirk University

Email: narongdutsadi@gmail.com

Received 19 August 2025

Revised 7 November 2025

Accepted 10 December 2025

บทคัดย่อ

ในยุคของเศรษฐกิจโลกที่ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจของแต่ละประเทศไม่สามารถดำเนินไปอย่างโดดเดี่ยวได้ การค้า การลงทุน และการเมืองระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง บทความนี้มุ่งวิเคราะห์บทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองในการกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ 21 เน้นการศึกษากลยุทธ์และแนวโน้มการปรับตัวของผู้นำทั้งภาครัฐและเอกชนในการรับมือกับความท้าทายทางเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยการศึกษาผ่านทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ ทฤษฎีการเมืองโลก ทฤษฎีเชิงสร้างสรรค์ และทฤษฎีการค้าเสรี ทั้งนี้ทฤษฎีการเมืองโลกมีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดบทบาทของผู้นำในยุคปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่าหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจโลก คือ การตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้นำ เช่น นโยบายการค้าเสรี การคุ้มครองทางการค้า และการลงทุนข้ามชาติ ซึ่งสามารถกำหนดอนาคตทางเศรษฐกิจของประเทศและภูมิภาคได้โดยตรง นอกจากนี้บริบทของสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้ปรับโครงสร้างการผลิต การบริโภค และรูปแบบธุรกิจทั่วโลก ทำให้ผู้นำต้องพัฒนาแนวทางบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นและยั่งยืน อีกทั้งผู้นำยังต้องเผชิญกับประเด็นทางสังคมที่ซับซ้อน เช่น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และแรงกดดันจากเศรษฐกิจถดถอยในระดับโลก อนาคตของเศรษฐกิจโลกจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำในการสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ภายในประเทศกับความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการเติบโตที่ยั่งยืน บทความนี้สรุปว่า ผู้นำทางการค้าและการเมืองในยุคใหม่จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ที่ผสมผสานเทคโนโลยี นโยบายเศรษฐกิจ และความร่วมมือระดับโลก เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

คำสำคัญ: เศรษฐกิจโลก, การค้า, การเมือง, ผู้นำทางการค้า, ผู้นำทางการเมือง

Abstract

In the era of a global economy driven by globalization, national economies can no longer operate in isolation. Trade, investment, and international politics are profoundly interconnected. This academic article aims to analyze the roles of trade and political leaders in steering the direction of the 21st-century global economy. It focuses on the strategies and adaptive trends of leaders in both the public and private sectors in navigating economic, political, and modern technological challenges. The study is conducted through the lens of relevant frameworks, including Globalization Theory, World Politics Theory, Constructivism, and Free Trade Theory. In general, there are many sub-theories of world politics that have a significant influence role in defining leadership roles in the contemporary era. The findings reveal that a critical factor influencing the global economy is the policy-making decisions of leaders—such as free trade initiatives, protectionism, and foreign direct investment—which directly shape the economic future of nations and regions. Furthermore, the context of global technological shifts has restructured production, consumption, and business models worldwide, requiring leaders to develop flexible and sustainable management approaches. Leaders also face complex social issues, including economic inequality, climate change, and the pressures of a global recession. The future of the global economy, therefore, depends on the ability of leaders to balance domestic interests with international cooperation to promote sustainable growth. The article of academic concludes that modern trade and political leaders must possess a strategic vision that integrates technology, economic policy, and global collaboration to drive the world economy toward stable and sustainable growth.

Keywords: Global Economy, Trade, Politics, Trade Leaders, Political Leaders

1. บทนำ

ในยุคของเศรษฐกิจโลกที่มีการเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งทั้งในด้านการค้า การลงทุน และการเมือง โลกได้เข้าสู่กระบวนการโลกาภิวัตน์อย่างเต็มรูปแบบ ทำให้ทุกประเทศในโลกต้องมีการปรับตัวและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงแต่เกิดจากการพัฒนาทางเทคโนโลยี แต่ยังได้รับผลกระทบจากนโยบายทางการค้าและการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางเศรษฐกิจโลก (Rodrik, 2011)

เศรษฐกิจโลกในปัจจุบันมีลักษณะที่แตกต่างจากอดีตอย่างชัดเจน ในอดีตประเทศต่าง ๆ สามารถที่จะพึ่งพาเศรษฐกิจในประเทศของตนเองได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจของประเทศอื่น แต่ในยุคโลกาภิวัตน์นี้ การตัดสินใจทางการค้าของประเทศหนึ่งสามารถส่งผลกระทบไปยังประเทศอื่น ๆ ได้ทันที และการ

เปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศใดประเทศหนึ่งสามารถสะท้อนถึงเศรษฐกิจของทั้งภูมิภาคหรือโลกทั้งใบ (Bhagwati, 2004) การปรับตัวของประเทศต่าง ๆ ในการบริหารการค้าและการเมืองนั้นจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดอนาคตของเศรษฐกิจโลก

บทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่เป็นสิ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้ เนื่องจากพวกเขามีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการค้า การลงทุน การเจรจาข้อตกลงทางการค้า และการกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจของประเทศหรือภูมิภาค ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจโลก (Stiglitz, 2002) การตัดสินใจทางการเมืองของผู้นำประเทศในปัจจุบันจะมีผลต่อความมั่นคงทางการค้า การลงทุนและการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต (Krugman, 1999)

ในเชิงกลยุทธ์ ผู้นำทางการค้าและการเมืองต้องเผชิญกับความท้าทายที่มากจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลก เช่น การปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในขณะที่ต้องทำงานร่วมกับประเทศต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Sachs, 2023) สิ่งที่คุณำต้องคำนึงถึงไม่ใช่แค่ผลประโยชน์ระยะสั้นของประเทศของตนเอง แต่ยังคงคำนึงถึงผลกระทบระยะยาวที่อาจเกิดขึ้นกับภูมิภาคและโลกในภาพรวม (World Bank, 2020)

ยิ่งไปกว่านั้นผู้นำในยุคนี้ยังต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการผลิตและการบริโภค การขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่ยังคงมีอยู่ในหลายประเทศทั่วโลก (Rodrik, 2011) ทุกการตัดสินใจของผู้นำเหล่านี้จะสะท้อนถึงทิศทางที่เศรษฐกิจโลกจะมุ่งไปในอนาคต

บทความนี้เป็นบทความวิชาการที่มุ่งเน้นการศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่ ที่จะช่วยในการกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจโลก โดยจะพิจารณากลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ผู้นำแต่ละคนใช้ในการรับมือกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองที่เกิดขึ้น และการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจของผู้นำเหล่านั้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมือง

บทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองในการกำหนดอนาคตของเศรษฐกิจโลกในยุคปัจจุบันไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องช่วยให้เราเข้าใจถึงวิธีการที่ผู้นำทางการค้าและการเมืองใช้ในการตัดสินใจและการดำเนินนโยบายที่มีผลต่อการเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับโลก หลายทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์บทบาทของผู้นำในระดับโลกนั้น มีพื้นฐานจากการศึกษาในหลายสาขาวิชา ทั้งเศรษฐศาสตร์ การเมืองศาสตร์ และทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยในบทความนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาบทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่

2.1 ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ (Globalization Theory)

โลกาภิวัตน์ (Globalization) หมายถึง กระบวนการที่โลกทั้งใบเชื่อมโยงและมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น โดยที่กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นในด้านการค้าและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังขยายไปถึงด้านวัฒนธรรม การเมือง และเทคโนโลยี ที่ทุกส่วนของโลกกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด (Held &

McGrew, 2007) ในบทความนี้จะพิจารณาถึงบทบาทของทฤษฎีโลกาภิวัตน์ในด้านการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่ โดยเน้นการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากโลกาภิวัตน์ต่อการตัดสินใจของผู้นำทางการค้าและการเมืองในการกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจโลกและประเทศต่าง ๆ

ตามทฤษฎีโลกาภิวัตน์ ความเข้าใจพื้นฐานทฤษฎีโลกาภิวัตน์มีหลายแนวทางในการอธิบายปรากฏการณ์นี้ หนึ่งในแนวทางที่สำคัญคือ ทฤษฎีทางเศรษฐกิจ ซึ่งมองว่าโลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการที่เกิดจากการเปิดตลาดเสรีและการรวมตัวของเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น การก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศ อย่างองค์การการค้าโลก (WTO) ที่สนับสนุนการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศและการลดอุปสรรคในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ (Bhagwati, 2004) ในแง่นี้ โลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการที่ช่วยลดข้อจำกัดทางการค้าและกระตุ้นให้มีการลงทุนระหว่างประเทศมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในขณะที่การเปิดเสรีทางการค้าช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการค้าในตลาดโลก

โลกาภิวัตน์ในมุมมองทางการเมือง มองว่าโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ การเปิดเสรีทางการค้าและการเคลื่อนไหวของเงินทุนในระดับโลกทำให้ผู้นำทางการเมืองต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่ไม่สามารถควบคุมได้เต็มที่ (Held & McGrew, 2007) องค์การระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ธนาคารโลก (World Bank) เป็นตัวอย่างของสถาบันที่ช่วยผลักดันกระบวนการโลกาภิวัตน์ในระดับโลก โดยผู้นำการเมืองจะต้องประสานการตัดสินใจในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงในบทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองการเข้าสู่กระบวนการโลกาภิวัตน์หมายถึง การที่ผู้นำทางการค้าและการเมืองต้องรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในระดับโลก การจัดการการค้าและการเมืองในโลกที่มีการเชื่อมโยงอย่างรวดเร็วระหว่างประเทศ ทำให้ผู้นำต้องตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวและในมิติที่หลากหลาย (Wallerstein, 1974) นอกจากนี้ผู้นำยังต้องพิจารณาถึงการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าที่ยั่งยืนและการรักษาความเสถียรภาพทางการเมืองในภูมิภาคและระดับโลก การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการตัดสินใจในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้จะช่วยให้ประเทศสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันและปกป้องผลประโยชน์ของตนในระบบเศรษฐกิจโลกที่เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด

แม้ทฤษฎีโลกาภิวัตน์จะสามารถอธิบายการเชื่อมโยงของระบบเศรษฐกิจโลกได้อย่างชัดเจน แต่ในช่วงหลังปี 2020 เป็นต้นมา โลกเริ่มเผชิญแนวโน้มที่เรียกว่า “ดีโลกาภิวัตน์” (Deglobalization) ซึ่งหมายถึงกระบวนการที่การรวมตัวของเศรษฐกิจโลกเริ่มชะลอตัว หรือถอยหลังจากระดับที่เคยเชื่อมโยงกันแน่นแฟ้น (Rodrik, 2011) ปรากฏการณ์นี้เกิดจากหลายปัจจัยที่ซับซ้อน ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคง และเทคโนโลยี กล่าวคือ

1. ด้านเศรษฐกิจ การกีดกันทางการค้าและนโยบายคุ้มครองในประเทศ โดยประเทศมหาอำนาจเริ่มหันกลับมาใช้นโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจ (Economic Nationalism) มากขึ้น เช่น สหรัฐอเมริกาออก

“กฎหมายลดเงินเฟ้อ (Inflation Reduction Act, 2022)” ซึ่งให้เงินอุดหนุนแก่ธุรกิจในประเทศโดยเฉพาะอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด และจำกัดการเข้าถึงของสินค้าจากต่างประเทศ (World Bank, 2025) ในขณะเดียวกันสหภาพยุโรปได้ใช้มาตรการ “Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)” เพื่อเก็บภาษีคาร์บอนจากสินค้าที่นำเข้าจากประเทศนอกสหภาพยุโรปที่มีการปล่อยคาร์บอนสูง แนวโน้มเหล่านี้สะท้อนว่า รัฐบาลต่าง ๆ พยายาม “ลดการพึ่งพาโลกภายนอก” และ “ปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ” จากการแข่งขันระดับโลก ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของดีโลกาภิวัตน์

2. ด้านเทคโนโลยี สงครามเทคโนโลยีและเศรษฐกิจแบบสองขั้ว เป็นอีกมิติหนึ่งของดีโลกาภิวัตน์ คือ สงครามเทคโนโลยี (Tech War) ระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ซึ่งเริ่มรุนแรงขึ้นในช่วงปี 2020s โดยเฉพาะในปี 2025 ที่ทั้งสองประเทศต่างพยายามควบคุมห่วงโซ่อุปทานด้านเซมิคอนดักเตอร์ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และระบบ 5G (Sachs, 2023) สหรัฐฯ ได้ประกาศ “CHIPS and Science Act” เพื่อสนับสนุนการผลิตชิปในประเทศ และจำกัดการส่งออกเทคโนโลยีไปยังจีน ขณะที่จีนตอบโต้ด้วยการลงทุนในโครงการ “Made in China 2025” เพื่อสร้างอุตสาหกรรมเทคโนโลยีภายในประเทศ สิ่งเหล่านี้ทำให้โลกกำลังแบ่งออกเป็นสองระบบเทคโนโลยีหลัก (Dual Tech Ecosystem) คือ ระบบที่อยู่ภายใต้มาตรฐานตะวันตกกับระบบเทคโนโลยีของจีนและพันธมิตรในเอเชีย สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ห่วงโซ่อุปทานโลก (Global Supply Chain) แตกกระจายเป็นกลุ่มภูมิภาค เช่น “Supply Chain Resilience Initiative” ของ ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย หรือ “RCEP” ที่นำโดยจีน ซึ่งต่างพยายามสร้างระบบการค้าของตนเองเพื่อลดการพึ่งพากลุ่มมหาอำนาจอื่น (Held & McGrew, 2007)

3. ด้านการเมืองโลก การจัดระเบียบใหม่ของอำนาจ (Reordering of World Power) ในบริบทของปี 2025 ระบบการเมืองโลกไม่ได้อยู่ภายใต้การครอบงำของประเทศใดประเทศหนึ่งอีกต่อไป แต่กำลังเปลี่ยนเข้าสู่ระบบพหุขั้วอำนาจ (Multipolar System) โดยมีศูนย์กลางใหม่หลายแห่ง เช่น จีน อินเดีย รัสเซีย กลุ่ม BRICS+ และอาเซียนที่เริ่มมีบทบาทในการกำหนดทิศทางเศรษฐกิจและความมั่นคงโลก ตัวอย่างเช่น การที่กลุ่ม BRICS+ ประกาศจัดตั้ง “ระบบการชำระเงินระหว่างประเทศของตนเอง (BRICS Payment System)” เพื่อลดการพึ่งพาเงินดอลลาร์สหรัฐ ถือเป็นสัญญาณสำคัญของการจัดระเบียบเศรษฐกิจโลกใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rodrik (2011) ที่เสนอว่า โลกาภิวัตน์ไม่ควรถูกมองว่าเป็นการรวมโลกเป็นหนึ่งเดียว แต่เป็น “การเจรจาอำนาจระหว่างประเทศต่าง ๆ” เพื่อสร้างระเบียบโลกใหม่ที่ยืดหยุ่นและหลากหลายมากขึ้น

4. ผลกระทบเชิงระบบและแนวโน้มอนาคต แนวโน้มดีโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันอาจไม่ใช่การ “ถอยหลังของโลกาภิวัตน์” โดยสิ้นเชิง แต่เป็นการเปลี่ยนรูปของโลกาภิวัตน์ไปสู่สิ่งที่นักวิชาการบางคนเรียกว่า “โลกาภิวัตน์แบบเลือกสรร (Selective Globalization)” ซึ่งประเทศต่าง ๆ จะเลือกเปิดเสรีในสาขาที่สร้างผลประโยชน์สูงสุด และจำกัดการเปิดในสาขาที่มีความเสี่ยง เช่น พลังงาน เทคโนโลยี และความมั่นคงทางอาหาร (World Bank, 2025)

ดังนั้น โลกาภิวัตน์ในปี 2025 จึงไม่ใช่กระบวนการรวมโลกแบบไร้ขอบเขตอีกต่อไป แต่กลายเป็นการ “ปรับสมดุลเชิงอำนาจ” (Rebalancing of Power) ที่หลายภูมิภาคพยายามสร้างอัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจและ

เทคโนโลยีของตนเอง เช่น การเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือความร่วมมือด้านพลังงานสะอาดระหว่างยุโรปกับแอฟริกา

แนวโน้ม “ดีโลกาภิวัตน์” ที่กำลังเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่จุดจบของโลกาภิวัตน์ หากแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบโลกที่รัฐชาติต่าง ๆ เริ่มหาทาง “ควบคุมทิศทางของตนเอง” มากขึ้น ภายใต้ระบบโลกที่ยังเชื่อมโยงกันอยู่ การเข้าใจทฤษฎีนี้จึงสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจการค้า และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในยุคหลังโลกาภิวัตน์

2.2 ทฤษฎีการเมืองโลก (World-Systems Theory)

ทฤษฎีการเมืองโลก (World-Systems Theory) เป็นทฤษฎีที่เสนอโดย อิมมานูเอล วอลเลสเตอร์สไตน์ (Immanuel Wallerstein) ในช่วงทศวรรษ 1970 ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาระบบเศรษฐกิจและการเมืองในระดับโลก โดยแสดงให้เห็นว่าโลกในปัจจุบันเป็นระบบที่มีการแบ่งแยกทางเศรษฐกิจและการเมืองออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกัน (Wallerstein, 1974) การวิเคราะห์นี้มีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจความไม่สมดุลในระบบเศรษฐกิจโลก โดยมีการแบ่งกลุ่มประเทศออกเป็นสามกลุ่มใหญ่ ๆ คือ ประเทศแกนกลาง (Core), ประเทศชายขอบ (Periphery) และประเทศกึ่งกลาง (Semi-Periphery) ซึ่งแต่ละกลุ่มมีบทบาทและการมีปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองที่แตกต่างกันในระบบเศรษฐกิจโลก

องค์ประกอบของระบบโลกตามทฤษฎีการเมืองโลกทฤษฎีนี้เสนอว่า ระบบโลกประกอบด้วยประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีบทบาทและการทำงานร่วมกันในเชิงเศรษฐกิจและการเมือง โดยประเทศแกนกลาง (Core) มักมีเศรษฐกิจที่พัฒนาเต็มที่ การควบคุมเทคโนโลยีและนวัตกรรมรวมทั้งมีอิทธิพลทางการเมืองสูงในระดับโลก ประเทศเหล่านี้ได้แก่ สหรัฐอเมริกา, เยอรมนี, ญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร ประเทศแกนกลางมักจะมีบทบาทในการกำหนดกฎเกณฑ์ของตลาดโลกและกำหนดทิศทางของการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ส่วนประเทศชายขอบ (Periphery) เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจที่ยังไม่พัฒนาและพึ่งพาอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีต่ำ มักได้รับผลกระทบจากการส่งออกทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานที่มีราคาต่ำไปยังประเทศแกนกลาง ซึ่งทำให้ประเทศเหล่านี้มีความยากลำบากในการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง และสำหรับประเทศกึ่งกลาง (Semi-Periphery) มีลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่เต็มที่และมีการผลิตที่หลากหลาย ซึ่งอยู่ระหว่างประเทศแกนกลางและประเทศชายขอบ ตัวอย่างของประเทศกึ่งกลางได้แก่ ประเทศบราซิล, อินเดีย และจีนในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ซึ่งพยายามที่จะพัฒนาตนเองให้มีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจโลกและการเมืองระหว่างประเทศ (Wallerstein, 1974)

ในอีกมิติหนึ่ง ทฤษฎีนี้ยังสามารถใช้วิเคราะห์ “สงครามเทคโนโลยี” ระหว่างสหรัฐฯ และจีนที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในทศวรรษ 2020 ซึ่งแสดงถึงการแข่งขันระหว่างประเทศแกนกลางกับประเทศกึ่งกลาง เพื่อช่วงชิงความเป็นผู้นำในระบบเศรษฐกิจโลกใหม่ การที่สหรัฐฯ ออกนโยบาย “CHIPS and Science Act” เพื่อส่งเสริมการผลิตชิปในประเทศ ขณะที่จีนผลักดันนโยบาย “Made in China 2025” เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง เป็นตัวอย่างของการต่อสู้เพื่อสร้างหรือรักษาตำแหน่งในลำดับชั้นของระบบโลก (Rodrik, 2011) นอกจากนี้ ปรากฏการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดเก็บภาษีคาร์บอนของสหภาพยุโรป (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) ก็สามารถตีความได้ภายใต้กรอบของทฤษฎีระบบโลก เพราะมันนโยบาย

นี้จะถูกอธิบายว่าเป็นมาตรการเพื่อสิ่งแวดล้อม แต่ในเชิงโครงสร้าง มันกลับกลายเป็นกลไกที่ประเทศพัฒนาแล้วใช้รักษาความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ โดยเพิ่มต้นทุนให้กับประเทศกำลังพัฒนาในการส่งออกสินค้าไปยังยุโรป (Sachs, 2023)

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการยุคใหม่ เช่น Rodrik (2011) มองว่า ระบบโลกในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านจากโครงสร้าง “ศูนย์กลางเดียว” ไปสู่ “หลายศูนย์กลางอำนาจ” หรือ Multipolar System โดยประเทศกำลังกลางเริ่มมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในฐานะผู้กำหนดระเบียบโลก เช่น กลุ่ม BRICS+ ที่รวมประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่พยายามสร้างสถาบันทางเศรษฐกิจของตนเอง เช่น ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งใหม่ (New Development Bank) และระบบการชำระเงินระหว่างประเทศของกลุ่ม ทฤษฎีการเมืองโลกช่วยให้เข้าใจถึงโครงสร้างเชิงระบบที่ทำให้ประเทศบางกลุ่มสามารถรักษาอำนาจและความมั่งคั่งได้ยาวนาน ในขณะที่ประเทศอื่นต้องต่อสู้เพื่อยกระดับตนเองในระบบเศรษฐกิจโลก ทฤษฎีนี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์ความไม่เท่าเทียมเชิงโครงสร้าง และทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมืองในโลกยุคใหม่

2.3 ทฤษฎีเชิงสร้างสรรค์ (Constructivism Theory)

ทฤษฎีเชิงสร้างสรรค์ (Constructivism Theory) เป็นแนวคิดทางทฤษฎีที่เน้นการสร้างความเข้าใจและความหมายในทางสังคม โดยมองว่าโลกทางการเมืองและเศรษฐกิจไม่ได้มีการกำหนดจากปัจจัยทางธรรมชาติหรือกฎระเบียบที่เป็นรูปธรรมเพียงอย่างเดียว แต่ถูกสร้างขึ้นจากการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างผู้คนและรัฐ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ที่กำหนดวิธีคิดและความเชื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจและการกระทำในเชิงนโยบาย (Wendt, 1999) ทฤษฎีนี้มีบทบาทสำคัญในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายการค้าระหว่างประเทศและการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะการที่ผู้นำทางการเมืองและการเมืองต้องพิจารณาปัจจัยเชิงวัฒนธรรม สังคม และอุดมการณ์ในการกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน

หลักการของทฤษฎีเชิงสร้างสรรค์ มุ่งเน้นการสร้างความหมายร่วมกันจากการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์และกลุ่มสังคมต่าง ๆ โดยไม่ยึดถือความเป็นจริงที่คงที่ ทฤษฎีนี้เน้นการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ค่านิยมและความเชื่อที่กำหนดการกระทำของผู้คนและรัฐ โดยเฉพาะในด้านการเมืองระหว่างประเทศและเศรษฐกิจโลก (Ruggie, 1998) ค่านิยมและความเชื่อเหล่านี้มีผลต่อการตัดสินใจและนโยบายของผู้นำทางการเมืองและการเมือง ซึ่งจะกำหนดการทำงานร่วมกันในเชิงเศรษฐกิจและการเมืองในระดับโลกในมุมมองของทฤษฎีเชิงสร้างสรรค์ การดำเนินการของรัฐและผู้นำไม่ได้มีแค่การตอบสนองต่อแรงกดดันทางเศรษฐกิจหรืออำนาจที่มาจากภายนอกเท่านั้น แต่ยังได้รับอิทธิพลจากการสร้างความหมายที่เกิดจากค่านิยมและความเชื่อร่วมกันของสังคมและองค์กรระหว่างประเทศ (Wendt, 1999) ตัวอย่างเช่น การตัดสินใจของผู้นำทางการเมืองในหลายประเทศมักจะได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางสังคมและอุดมการณ์ เช่น การสนับสนุนการค้าเสรีหรือการลดความยากจน ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยการสร้างค่านิยมในระดับโลกที่เชื่อมโยงการเมืองกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของผู้นำทางการเมืองในระดับโลกอย่างชัดเจน คือ สงครามการค้าโลกในยุคของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งเริ่มมีความเข้มข้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2018 และยังส่งผลต่อเนื่องมาถึงปี ค.ศ. 2025 การใช้นโยบายภาษีนำเข้าและมาตรการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกาต่อจีนและประเทศคู่

คำอื่น ๆ ได้แสดงให้เห็นถึงการให้ “อำนาจทางเศรษฐกิจ” เป็นเครื่องมือทางการเมือง (Economic Power as Political Instrument) เพื่อสร้างอิทธิพลและต่อรองผลประโยชน์ในระดับโลก เหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำทางการเมืองและการค้าในยุคใหม่ไม่เพียงต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศตนเท่านั้น แต่ยังต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจโลกโดยรวม

2.4 ทฤษฎีการค้าเสรี (Free Trade Theory)

ทฤษฎีการค้าเสรี (Free Trade Theory) เป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่สนับสนุนการเปิดเสรีทางการค้าและการลดข้อจำกัดทางการค้าที่กำหนดโดยรัฐหรือองค์การระหว่างประเทศ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเปิดเสรีทางการค้าไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าที่ดีระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยการลดอุปสรรคและภาษีในการนำเข้าและส่งออกสินค้าและบริการ ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจในระดับโลก (Smith, 1937; Ricardo, 1817)

หลักการของทฤษฎีการค้าเสรี ทฤษฎีการค้าเสรีมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ อדם สมิท (Adam Smith) และ เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ซึ่งได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการค้าเสรีในศตวรรษที่ 18 และ 19 โดยอดัม สมิท ในงาน “The Wealth of Nations” ได้เสนอว่า หากแต่ละประเทศมุ่งเน้นการผลิตสินค้าและบริการที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิต ก็จะทำให้การค้าและการผลิตในประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเปิดเสรีทางการค้าจึงช่วยให้เกิดการแบ่งงานกัน ผลิตสินค้าและบริการที่ดีที่สุดและทำให้ผลผลิตสูงสุดเกิดขึ้นในทุกประเทศ (Smith, 1937) ในขณะที่เดวิด ริคาร์โดได้พัฒนาทฤษฎี “การได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ” (Comparative Advantage) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ประเทศหนึ่งจะสามารถผลิตสินค้าทุกอย่างได้ดีกว่าประเทศอื่น แต่หากแต่ละประเทศมุ่งเน้นการผลิตสินค้าที่ตนมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในด้านต้นทุนการผลิต ก็จะทำให้ทั้งสองประเทศได้ประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ (Ricardo, 1817) การนำหลักการเหล่านี้มาใช้ จะทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพในทุกประเทศ

ประโยชน์ของการค้าเสรีในโลกยุคใหม่ การค้าเสรีมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถสร้างประโยชน์อย่างมากต่อเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะในการส่งเสริมการเจริญเติบโตและลดความยากจน การที่ประเทศต่าง ๆ สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการที่มีต้นทุนต่ำกว่าและมีคุณภาพดีกว่า จะช่วยทำให้ทั้งสองประเทศได้ประโยชน์จากการค้า โดยไม่จำเป็นต้องปิดกั้นการนำเข้าหรือจำกัดการส่งออก (Bhagwati, 2004) การเปิดเสรีทางการค้าช่วยให้ตลาดโลกมีการแข่งขันที่เข้มข้น ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตสินค้าต่าง ๆ (Rodrik, 2011) ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ คือ การปรับตัวในการแข่งขันทั้งในและนอกประเทศ ส่งผลให้ผู้บริโภคได้ประโยชน์จากราคาสินค้าที่ถูกลงและมีคุณภาพดีกว่า นอกจากนี้การเปิดเสรีทางการค้าจะช่วยกระตุ้นการลงทุนจากต่างประเทศที่สามารถสร้างงานและเพิ่มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนา

ตัวอย่างที่สะท้อนบทบาทของผู้นำทางการเมืองและการเมืองอย่างชัดเจน คือ กรณีสงครามการค้าโลกที่เกิดขึ้นในยุคของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งใช้นโยบายทางเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศคู่ค้าหลัก เช่น จีน เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงการใช้กลยุทธ์ทางเศรษฐกิจเพื่อ

แสดงอิทธิพลทางการเมืองในระดับโลก และเป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่าผู้นำยุคใหม่จำเป็นต้องเข้าใจทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างลึกซึ้ง

3. ทฤษฎีการเมืองโลกกับบทบาทของผู้นำทางการเมืองและการเมือง

ทฤษฎีการเมืองโลกให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้นำในการกำหนดทิศทางของการค้าระหว่างประเทศในโลกยุคใหม่ โดยในระบบโลกที่ประกอบไปด้วยกลุ่มประเทศแกนกลาง, กึ่งกลาง และชายขอบ ผู้นำทางการเมืองจะต้องทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละกลุ่มประเทศและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาของเศรษฐกิจและสังคมโลก (Rodrik, 2011) ผู้นำทางการเมืองค้าในประเทศแกนกลางมักจะมีบทบาทในการกำหนดเงื่อนไขและทิศทางของการค้าระหว่างประเทศผ่านการสร้างข้อตกลงทางการค้า เช่น การจัดทำข้อตกลงทางการค้าเสรี (Free Trade Agreements) หรือการร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในการสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจและการลงทุน ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อประเทศกึ่งกลางและชายขอบที่มีบทบาทในการผลิตและการส่งออกทรัพยากร (Rodrik, 2011) สำหรับในทางการเมือง ผู้นำของประเทศแกนกลางมักจะใช้ศักยภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการค้าโลก เช่น การสนับสนุนการจัดการวิกฤตเศรษฐกิจโลก การส่งเสริมการแก้ปัญหาความยากจน หรือการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม (Bhagwati, 2004) ในขณะเดียวกัน ผู้นำทางการเมืองจากประเทศกึ่งกลางและชายขอบต้องพิจารณาถึงวิธีการที่จะทำให้ประเทศของตนสามารถพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืนและลดการพึ่งพิงจากประเทศแกนกลาง ทฤษฎีการเมืองโลกที่มีผลกระทบต่อบทบาทของผู้นำทางการเมืองและการเมือง มีอยู่หลายทฤษฎีดังนี้

3.1 ทฤษฎีสัจนิยม (Realism) ทฤษฎีความเป็นจริงนิยม มองว่าระบบการเมืองระหว่างประเทศอยู่ภายใต้ “อนาธิปไตย” (Anarchy) ซึ่งไม่มีอำนาจสูงสุดมาควบคุมพฤติกรรมของรัฐ รัฐจึงต้องพึ่งพาตนเองและมุ่งรักษา “อำนาจ” (Power) เพื่อความมั่นคงของชาติ (Waltz, 1979) ผู้นำทางการเมืองและการค้าภายใต้กรอบนี้จึงมุ่งสร้างผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก เช่น การตั้งกำแพงภาษีเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ หรือการใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือทางการเมือง เช่น สหรัฐฯ ใช้มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อรัสเซียในช่วงสงครามยูเครน ตัวอย่างนี้สะท้อนแนวคิดของ Morgenthau (1949) ที่ระบุว่า การเมืองระหว่างประเทศคือการต่อสู้เพื่ออำนาจ

3.2 ทฤษฎีเสรีนิยม (Liberalism Theory) ทฤษฎีเสรีนิยม เชื่อว่าความร่วมมือระหว่างประเทศสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านสถาบันระหว่างประเทศ กฎระเบียบทางการค้า และการพึ่งพาทางเศรษฐกิจ (Keohane & Nye, 2011) ผู้นำทางการเมืองและการเมืองในมุมมองนี้จะเน้นสร้างความร่วมมือ เช่น การเข้าร่วมองค์การการค้าโลก (WTO) หรือข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) เพื่อเปิดตลาดและส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกัน ตัวอย่างคือ การจัดตั้ง ASEAN Economic Community (AEC) ที่ส่งเสริมการค้าและการลงทุนในภูมิภาคอาเซียน

3.3 ทฤษฎีมาร์กซิสต์และระบบโลก (Marxism and World-System Theory) ทฤษฎีมาร์กซิสต์ มองว่าเศรษฐกิจโลกขับเคลื่อนโดย “ทุนนิยม” ซึ่งก่อให้เกิดการขูดรีดระหว่างประเทศศูนย์กลาง (Core) และประเทศรอบนอก (Periphery) (Wallerstein, 1974) ผู้นำทางการเมืองและการเมืองในประเทศกำลัง

พัฒนามักเผชิญแรงกดดันจากระบบเศรษฐกิจโลกที่เอื้อประโยชน์ต่อชาติมหาอำนาจ ตัวอย่างเช่น การผลิตสินค้าราคาถูกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อป้อนตลาดตะวันตก สะท้อนแนวคิดการแบ่งงานในระบบโลกของ Wallerstein ที่ชี้ให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในโครงสร้างเศรษฐกิจโลก

3.4. ทฤษฎีสถาบันนิยมใหม่ (Neoliberal Institutionalism) แนวคิดนี้พัฒนาจากทฤษฎีเสรีนิยม โดยเน้นบทบาทของ “สถาบันระหว่างประเทศ” ในการลดความไม่แน่นอนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐ (Keohane, 1984) ผู้นำในกรอบนี้มองว่า การมีองค์กรระหว่างประเทศ เช่น IMF, World Bank, และ WTO ช่วยสร้างกติกาที่ชัดเจนในการค้าโลกและลดความขัดแย้ง ตัวอย่างเช่น การเข้าร่วมความตกลง Paris Agreement ซึ่งเป็นสถาบันระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความร่วมมือในการลดการปล่อยคาร์บอนทั่วโลก

3.5. ทฤษฎีสร้างสรรค์ทางสังคม (Constructivism) ทฤษฎีนี้เสนอว่า พฤติกรรมของรัฐไม่ได้ถูกกำหนดด้วยอำนาจหรือผลประโยชน์ทางวัตถุเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับ “ค่านิยม อัตลักษณ์ และความเชื่อร่วม” (Wendt, 1999) ผู้นำทางการเมืองในยุคใหม่จึงมีบทบาทในการ “กำหนดความหมาย” ของนโยบายการค้าและเศรษฐกิจ เช่น การสร้างภาพลักษณ์ของประเทศให้เป็น “ผู้นำด้านเศรษฐกิจสีเขียว” หรือ “ผู้สนับสนุนสิทธิมนุษยชนทางเศรษฐกิจ” ซึ่งสามารถส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางการค้าในระยะยาว

3.6. ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ (Globalization Theory) แนวคิดโลกาภิวัตน์มองว่า เศรษฐกิจโลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นผ่านเทคโนโลยี การสื่อสาร และการเคลื่อนย้ายทุน (Stiglitz, 2002; Bhagwati, 2004) ผู้นำทางการค้าและการเมืองในยุคนี้ต้องมีความสามารถในการบริหารความเปลี่ยนแปลงจากการบูรณาการทางเศรษฐกิจโลก เช่น การแข่งขันในตลาดดิจิทัล และการบริหารความเสี่ยงจากห่วงโซ่อุปทานโลก ตัวอย่างเช่น นโยบาย “Made in China 2025” ที่รัฐบาลจีนใช้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้พึ่งพานวัตกรรมในประเทศเพื่อลดการพึ่งพาโลกตะวันตก

4. ผลกระทบของทฤษฎีการเมืองโลกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในโลกยุคใหม่

ทฤษฎีการเมืองโลกมีบทบาทสำคัญในการช่วยทำความเข้าใจพลวัตของเศรษฐกิจและการเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในโลกยุคใหม่ ดังนี้

4.1 การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจโลก ในอดีตเศรษฐกิจโลกถูกขับเคลื่อนโดยประเทศแกนกลาง เช่น สหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตก ซึ่งมีอำนาจทั้งด้านการค้า การเงิน และเทคโนโลยี ทว่าภายใต้แนวคิด “โลกาภิวัตน์แบบหลายศูนย์” (Polycentric Globalization) ในยุคปัจจุบัน ประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ เช่น จีน อินเดีย บราซิล และกลุ่มประเทศอาเซียน ได้กลายเป็นผู้เล่นสำคัญในระบบเศรษฐกิจโลก (Sachs, 2023; Stiglitz, 2002) ตัวอย่างเช่น ในปี 2025 จีนและอินเดียมีสัดส่วนการเติบโตทางเศรษฐกิจรวมกันมากกว่าร้อยละ 35 ของการขยายตัวเศรษฐกิจโลก (World Bank, 2025) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนดุลอำนาจทางเศรษฐกิจโลก

4.2 ผลกระทบของเทคโนโลยีและนโยบายโลกาภิวัตน์ใหม่ ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ (Bhagwati, 2004; Stiglitz, 2002) อธิบายว่า การแพร่ขยายของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารได้ทำให้เศรษฐกิจโลกเชื่อมโยงกัน

อย่างลึกซึ้ง และในปี 2025 การเติบโตของเทคโนโลยี AI และ Blockchain ได้สร้างรูปแบบใหม่ของเศรษฐกิจดิจิทัล เช่น การค้าเสมือนจริง (Virtual Trade) และสกุลเงินดิจิทัลของรัฐ (Central Bank Digital Currency: CBDC) ผู้นำทางเศรษฐกิจ เช่น จีนและสหภาพยุโรป ได้แข่งขันกันในการกำหนดมาตรฐานเทคโนโลยีเพื่อขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมือง

4.3 ความร่วมมือและการจัดระเบียบโลกใหม่ ตามแนวคิดของทฤษฎีเสรีนิยม (Keohane & Nye, 2011) ความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความขัดแย้งและสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ผู้นำจึงหันมาใช้เวทีพหุภาคี (Multilateralism) เช่น Group of Twenty (G20), Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC) และ Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) เพื่อจัดการกับปัญหาข้ามพรมแดน และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น ในปี 2025 คือ การที่ผู้นำ G20 ตกลงร่วมกันในการเก็บภาษีบริษัทเทคโนโลยีข้ามชาติขึ้นต่อระดับโลก เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีของบริษัทยักษ์ใหญ่ ซึ่งเป็นการปรับสมดุลทางเศรษฐกิจโลกตามแนวคิดของ Held and McGrew (2007) เรื่อง “การกำกับดูแลโลก” (Global Governance)

4.4 บทบาทของผู้นำและการสร้างอัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจ ในมุมมองของทฤษฎีสถิตศาสตร์ทางสังคม (Wendt, 1999) ผู้นำทางการเมืองและการเมืองมีส่วนในการ “กำหนดความหมาย” ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การที่ผู้นำบางประเทศในเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ผลักดันนโยบายเศรษฐกิจสีเขียวและเทคโนโลยีสะอาด เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของ “ผู้นำทางจริยธรรมทางเศรษฐกิจโลก” ตัวอย่างในปี 2025 คือ โครงการ “Asia Green Corridor” ที่เน้นการค้าคาร์บอนต่ำในภูมิภาค ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ในเวทีเศรษฐกิจโลก

4.5 การบริหารความขัดแย้งและการสร้างเสถียรภาพ ตามหลักการของทฤษฎีความเป็นจริงนิยม (Waltz, 1979; Morgenthau, 1949) โดยเฉพาะในช่วงที่การแข่งขันระหว่างประเทศมหาอำนาจรุนแรงขึ้น เช่น ความขัดแย้งทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนในปี 2025 ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม AI และชิปประมวลผลขั้นสูง ผู้นำทั้งสองฝ่ายต่างใช้มาตรการคว่ำบาตรและสนับสนุนอุตสาหกรรมในประเทศของตนเองเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวคิด “Balance of Power” ของ Realism โดยตรง

4.6 ความท้าทายต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับโลก ผู้นำทางเศรษฐกิจและการเมืองต้องเผชิญความท้าทายในการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “Global Responsibility” ของ Held and McGrew (2007) ตัวอย่างเช่น ในปี 2025 องค์การสหประชาชาติ ผลักดันนโยบาย “Green Transition Fund” เพื่อช่วยให้หลายประเทศสามารถปรับตัวต่อเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำได้

5. บทบาทของผู้นำทางการเมืองและการเมืองในโลกยุคใหม่

ในโลกยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการค้าและการเมือง ผู้นำทางการเมืองและการเมืองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ความสามารถ

ในการนำประเทศหรือภูมิภาคให้ผ่านพ้นความท้าทายต่าง ๆ เช่น วิกฤตเศรษฐกิจ, ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, และการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นสิ่งที่ผู้นำต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ การเข้าใจบทบาทของผู้นำในโลกยุคใหม่จึงไม่เพียงแต่เป็นการจัดการนโยบายภายในประเทศ แต่ยังคงคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อประเทศอื่น ๆ และต่อเศรษฐกิจโลกโดยรวม (Rodrik, 2011) ผู้นำทางการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่จึงมีบทบาทดังต่อไปนี้

5.1 การกำหนดนโยบายการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ผู้นำทางการค้าในโลกยุคใหม่ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การสร้างข้อตกลงทางการค้าเสรี (FTA) หรือการเจรจาการค้าในรูปแบบพหุภาคี เช่น ข้อตกลงการค้าในกรอบขององค์การการค้าโลก (WTO) หรือการพัฒนาเขตการค้าเสรีต่าง ๆ สามารถช่วยเปิดโอกาสให้ประเทศได้ขยายตลาดสำหรับสินค้าหรือบริการของตน ในขณะเดียวกันก็ช่วยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ (Bhagwati, 2004) การสร้างพันธมิตรทางการค้าระหว่างประเทศจะทำให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระบบเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะการส่งเสริมการขยายตัวทางการค้าในภูมิภาคต่าง ๆ ผ่านการเปิดตลาดและลดอุปสรรคทางการค้า เช่น การลดภาษีศุลกากร หรือการยกเลิกข้อจำกัดทางการค้า ผู้นำต้องทำการเจรจาเพื่อให้ประเทศสามารถได้รับประโยชน์สูงสุดจากข้อตกลงทางการค้าเหล่านี้ (Rodrik, 2011)

5.2 การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ นอกจากบทบาททางการค้าแล้วผู้นำยังมีบทบาททางการเมือง ในการกำหนดความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศที่สามารถส่งผลต่อเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีนัยสำคัญ ในยุคปัจจุบันความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่ผู้นำต้องพิจารณาอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในการจัดการกับความขัดแย้งทางการเมืองและการรักษาความเสถียรภาพในภูมิภาค (Wallerstein, 1974) ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถเจรจาต่อรองอย่างมีประสิทธิภาพสามารถสร้างความมั่นคงในภูมิภาคหรือระดับโลก การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับพันธมิตรและการสร้างเครือข่ายทางการเมืองที่มีเสถียรภาพจะช่วยให้ประเทศสามารถเผชิญหน้ากับวิกฤตทางการเมืองหรือเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นได้ (Rodrik, 2011)

5.3 การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ในยุคที่การพัฒนาอย่างยั่งยืนกลายเป็นเรื่องที่มีความสนใจอย่างมาก ผู้นำทางการค้าและการเมืองต้องพิจารณาถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคมจากการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการกำหนดนโยบายที่ไม่เพียงแต่สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น การสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการส่งเสริมการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Bhagwati, 2004) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนสามารถเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่ทำลายธรรมชาติและช่วยรักษาความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจโลกในระยะยาว (Rodrik, 2011)

5.4 การปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีและการปฏิวัติอุตสาหกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์, การผลิตอัจฉริยะ, และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการทำธุรกิจและการค้าในระดับโลก การนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศเป็นสิ่งที่ผู้นำต้องให้ความสำคัญ ผู้นำต้องสร้างนโยบายที่สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในด้านเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองต่อ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลกได้ (Ruggie, 1998) การใช้เทคโนโลยีสามารถช่วยลดต้นทุนในการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนของห่วงโซ่การผลิต ทำให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลก (Rodrik, 2011)

5.5 การตอบสนองต่อวิกฤตการณ์และความไม่แน่นอน ผู้นำทางการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่ยังต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น วิกฤตเศรษฐกิจ, การระบาดของโรค, และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ผู้นำต้องมีความสามารถในการตอบสนองต่อเหตุการณ์เหล่านี้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจที่มีวิสัยทัศน์และสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนจะช่วยให้ประเทศสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจและรักษาความมั่นคงทางการเมืองได้ (Wallerstein, 1974) กรณีสงครามการค้าโลกที่เริ่มต้นและขยายผลในยุคประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์เป็นตัวอย่างชัดเจนของบทบาทผู้นำที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือทางการเมืองสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรการภาษีศุลกากรต่อสินค้าจากจีนและประเทศพันธมิตรหลายแห่ง เพื่อกดดันและต่อรองผลประโยชน์ทางการค้า นโยบายดังกล่าวไม่เพียงส่งผลต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ แต่ยังสร้างแรงสั่นสะเทือนต่อระบบเศรษฐกิจโลก ทำให้เกิดการปรับตัวของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และความตึงเครียดทางการเมืองในระดับนานาชาติ กรณีนี้สะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของบทบาทผู้นำทางการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่ ที่ต้องเผชิญกับผลลัพธ์ทั้งด้านเศรษฐกิจและการทูตระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

6. สรุป

ในบทความนี้ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญของผู้นำทางการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ภายใต้เงื่อนไขของโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า และความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลาย การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในเรื่องการค้าและการเมืองไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อประเทศแต่ยังมีผลกระทบในระดับโลกด้วย โดยผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคงในระยะยาว บทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่ที่สำคัญมีอยู่หลายประการ ประกอบด้วย 1) บทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองการเจรจาข้อตกลงทางการค้าและการพัฒนานโยบายที่ยืดหยุ่นสามารถช่วยเปิดโอกาสให้ประเทศเข้าถึงตลาดโลกได้มากขึ้นและเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีผลทางบวกต่อความเติบโตในระยะยาว 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศผู้นำทางการเมืองต้องคำนึงถึงการรักษาความเสถียรภาพทางการเมืองทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการวิกฤตการณ์, การต่อสู้กับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, และการเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาค ทำให้เกิดการพัฒนาศรษฐกิจจะช่วยสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจโลกและทำให้ทุกประเทศได้ประโยชน์ร่วมกัน 3) ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นหนึ่งในบทบาทที่สำคัญของผู้นำทางการค้าและการเมืองคือการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อความต้องการในปัจจุบัน แต่ยังคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตลาดและการขาดแคลนทรัพยากร 4) ผู้นำ

ทางการค้าและการเมืองต้องเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับความท้าทายจากเทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ผู้นำต้องพิจารณาเพื่อให้ประเทศสามารถแข่งขันในตลาดโลก และส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจในรูปแบบที่ยั่งยืน 5) การตอบสนองต่อวิกฤตการณ์และความไม่แน่นอนโลก ในปัจจุบันเต็มไปด้วยความไม่แน่นอนจากวิกฤตการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น การระบาดของโรค COVID-19, วิกฤตเศรษฐกิจ, หรือปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในบางภูมิภาค การมีผู้นำที่สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์เหล่านี้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ประเทศและเศรษฐกิจโลกสามารถฟื้นตัวได้จากวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

บทบาทของผู้นำทางการค้าและการเมืองในโลกยุคใหม่เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศสามารถพัฒนาและเติบโตในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อน ในการนี้ ผู้นำต้องมีความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศ การปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และการสร้างความมั่นคงทางการเมือง รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการตอบสนองต่อความท้าทายจะช่วยให้ประเทศประสบความสำเร็จในเวทีเศรษฐกิจโลกและรักษาความมั่นคงในระดับโลก

เอกสารอ้างอิง

- Bhagwati, J. (2004). *In defense of globalization*. Oxford University Press.
- Held, D., & McGrew, A. (2007). *Globalization theory: Approaches and controversies*. Polity Press.
- Inflation Reduction Act of 2022, H.R. 5376, 117th Cong. (2022). <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/5376>
- Keohane, R. O. (1984). *After hegemony: Cooperation and discord in the world political economy*. Princeton University Press.
- Keohane, R. O., & Nye, J. S., Jr. (2011). *Power and interdependence* (4th ed.). Pearson.
- Krugman, P. R. (2008). *The return of depression economics and the crisis of 2008*. W. W. Norton & Company.
- Morgenthau, H. J. (1949). *Politics among nations: The struggle for power and peace*. Alfred A. Knopf.
- Ricardo, D. (1817). *On the principles of political economy and taxation*. John Murray.
- Rodrik, D. (2011). *The globalization paradox: Democracy and the future of the world economy*. W. W. Norton & Company.
- Ruggie, J. G. (1998). What makes the world hang together? Neo-utilitarianism and the social constructivist challenge. *International Organization*, 52(4), 855–885.

- Sachs, J. D. (2023). *The end of poverty: Economic possibilities for our time*. Penguin Random House.
- Smith, A. (1937). *The wealth of nations*. Modern Library. (Original work published 1776)
- Stiglitz, J. E. (2002). *Globalization and its discontents*. W. W. Norton & Company.
- Wallerstein, I. (1974). *The modern world-system I: Capitalist agriculture and the origins of the European world-economy in the sixteenth century*. Academic Press.
- Waltz, K. N. (1979). *Theory of international politics*. Addison-Wesley.
- Wendt, A. (1999). *Social theory of international politics*. Cambridge University Press.
- World Bank. (2020). *Global economic prospects: June 2020*. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/502991591631723294/pdf/Global-Economic-Prospect-June-2020.pdf>
- World Bank. (2025). *Global economic prospects: June 2025*. <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/0e685254-776a-40cf-b0ac-f329dd182e9b/content>